

Σε ξετραχειλισμένα χρόνια — δὲν θέλησε νὰ διαμαρτυρηθεῖ γιὰ τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ ὁ κ. Βικέλας πόσες φορές τάχα νὰ αἰσθάνθηκε τὸ βάρος της; Ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ κανεὶς, πὼς ἡ πνοὴ ἐρύσθησε ἀπὸ τὸ Βικέλα κι ἔξω μὴ τὸν ἄγγιζε. Ἐμεινε πάντα ὁ ντιλετάντης τῶν γραμμάτων. Κι ὅπως σὲ κάποιαν ἐκ-
θεση μὲ σταμάτησαν περισσότερο τὰ πάρεργα λουλούδια μιᾶς νοικοκυροπούλας, ἀπὸ τὰ ἔργα μερικῶν ζω-
γράφων, ἔτσι καὶ τοῦ Βικέλα οἱ νοθέλλες εἶνε χαρα-
χτηριστικώτερες ἀπὸ τὰ διηγήματα πολλῶν ἐξ ἐπαγ-
γέλματος διηγηματογράφων. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ὅλο, καὶ δὲν ἀρκεῖ γιὰ τὸ στήριγμα σὲ κακὰ καθορισμέ-
νη θέση. Ἀκόμα κι ὁ μεταφραστὴς τοῦ Σαίξπηρ εἶναι ντιλετάντης. Ἐκεῖ ὅπου ἡ διπλὴ μετάφραση
τῆς «Τρικυμίας» καὶ τοῦ «Ἀρλίτου» τοῦ Πολυζα-
δεῖναι τὴν προσπάθειαν στὴν ἀναπαράγωγὴ, καὶ τὸ
αἶσθημα στὴν ἀτομικὴ ἐργασία, οἱ μεταφράστες τοῦ
Βικέλα φαίνονται ὡσὰν ὑποχρέωση τάχα, δομένη
στὸ κοινόν, ἀπὸ ἄνθρωπο ποὺ ἄφησε πρὸς στιγμὴν,
γιὰ τὸ χατῆρι του, τὴν κύρια δουλειὰ του. Μὲ ἄλλα
λόγια, ὁ Βικέλας δὲν ἐπένεσε ποτὲς ἀπὸ καὶ γιὰ
τὴν Τέχνη κ' ἔτσι παραμένει ἔξω ἀπὸ τὴν ἐξαγία-
σὴ της.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΟΥΣΗΣ

ΒΓΗΚΕ Σ Ε ΒΙΒΛΙΟ

Δ^ο Μ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δράμα μὲ τρεῖς μέρη

Καὶ πουλιέται 2 δραχμῆς

στὰ γραφεῖα τοῦ «Νοῦμᾶ»

καὶ στὸ Βιβλιπωλεῖο τῆς «Ἑστίας».

ἀπὸ κάθε νέο σθεναρὸ προχώρημα ἔρχεται μιὰ χα-
λαρὴ στασιμότητα καὶ πὼς κανεὶς δὲ σκέπτεται
γι' ἀποτελεῖσμα τοῦ κερδισμένου—αὐτὸ εἶναι γνή-
σιος σλαβικός, ἀνατολικοευρωπαϊκὸς ἡσυχασμός.

Αὐτὸ καὶ ἄλλα κοινὰ κληρονομικά κακὰ προκα-
λοῦν τὴν κοινὴ καταπολέμησίν τους: τὸ κυριώτερον
ὅπλο της εἶναι ἡ σάτυρα· καὶ στὴν πολωνικὴ φιλο-
λογία παίζει αὐτὴ μεγάλο ρόλο, ἀπὸ τὸ 16ο ὡς τὸ
19ο αἰῶνα, ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπιστὰς ὡς τοὺς ρωμαντι-
κούς. Ὅλοι τὴν εἶχαν στὸ αἷμα τους καὶ ὅλοι τὴν
ἐξάσκησαν.

Μποροῦσαν ν' ἀναφερθοῦν καὶ ἄλλ' ἀκόμα χαρα-
χτηριστικά ποῦ ἀποδείχνουν πὼς ἡ πολωνικὴ φιλο-
λογία ἐσωτερικὰ ἀνήκει στὴς λοιπὰς νοτιοανατολικὰς:
ὁ πεσσιμισμὸς της, ἡ κλίση της πρὸς τὸ εἰδύλλιον
κλπ. Ἀλλὰ φτάνει ὡς ἐδῶ. Ὅσα εἶπαμε ἀκούον
γιὰ νὰ δώσουν στὸν ἀναγνώστη μιὰ ἰδίαν γιὰ τὸ γε-
νικόν, στὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἀναγόμενον καὶ
ψυχολογικὸν χαραχτῆρα αὐτῶν τῶν φιλολογικῶν καὶ
αὐτῇ ἡ μελέτῃ πέτυχε τὸ σκοπὸν της ἂν βοηθήσῃ
στὸ ζῦπνημα περισσότερης κατανόησιν κ' ἐνδιαφέρον-
τος γιὰ ἓνα πολιτισμὸν ποῦ στέκεται ἀντίκρου στὸ δι-
κόν μας ὡς ἰδιαιτέρον, ἐνικτὸν σύνολον, ποῦ τοῦ λείπει
μὲν ἡ λεπτότερη ἐπεξεργασία, ὅμως ὅ,τι παρῆλθε
στοὺς περασμένους αἰῶνες, στὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρό-
νια προσπαθῆσε νὰ τὸ διορθώσῃ καὶ τὸ διόρθωσε· γιὰ
ἓνα κόσμον ποῦ ὅ,τι καθυστερεῖ σὲ αἰσθητικὴν ἀξίαν,
τὸ ἀντισταθμίζει περίσσια σὲ ψυχολογικὴ καὶ ἠθικὴν
ποῦ ἡ δύναμὴ του συνίσταται σὲ τοῦτο, ὅτι δὲ στη-
ρίζεται σὲ μιὰ παλιὰ, θετικὴ παράδοση πολιτισμοῦ,
ἀλλὰ στὴν ἰδίαν τὴν δικήν του πρωτότυπὴ καὶ πρω-
τόγονη φυσικὴ δύναμη.

Μετὰρρ. Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΚΡΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΓΡΑΜΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ὁ Κρόνος σ' ἐμένα τὸν ἐντιμώτατον· εὐὲ νῆχω.
Τί εἶν' αὐτὰ, ποῦ τσαμπουνᾷς, φίλε μου, γράφον-
τάς μου γιὰ τὰ τωρινὰ καὶ ζητώντας νὰ κάμω ἑα-
ναμοίρασμα τῶν ἀγαθῶν; Αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλ-
λουνοῦ δουλιὰ, κείνου ποῦ κυβερνᾷς τώρα. Ἀπορῶ
ὅμως πὼς ἀπὸ ὅλους ἐσὺ μονάχα δὲν ξέρεις, ὅτι ἐγὼ
ἀπὸ καιρὸ ἔπαψα νὰ εἶμαι βασιλεὺς, ἀρῶ μοίρᾳσα
τὴν ἐξουσίαν στὰ παιδιὰ μου, κι ὁ Δίας νοιάζεται
πιὰ γιὰ τὰ τέτοια· καὶ τὰ δικὰ μου τὰ δικαιώμα-
τα φτάνουν ἴσως τὰ πούλια καὶ τὸ χορὸ καὶ τὸ
τραγούδι καὶ τὸ μεθύσι, κι αὐτὸ ὅχι παρὰπάνω ἀπὸ
ἑπτὰ μέρες. Κ' ἔτσι γιὰ τὰ μεγαλεῖτερά, ποῦ λές,
νὰ διώξω δηλ. τὴν ἀνισότητά καὶ νὰ εἶναι ὅλοι ὅ-
μοια ἢ πτωχοὶ ἢ πλούσιοι, ὁ Δίας μπορεῖ νὰ σὰς
ἀποκριθῇ. Μὰ ἂν ἀδικιόταν κανένας ἀπὸ τὴν γιορτὴν
ἢ εἶχε περισσότερα, θὰ εἴτανε δική μου δουλιὰ νὰ
κρίνω· γράφω ὅμως καὶ στοὺς πλούσιους γιὰ τὰ δεῖ-
πνα καὶ τὴν ὥρὰν τὸ χρυσάρι καὶ τὰ ρούχα, νὰ στεί-
λουν καὶ σ' ἐσὰς στὴ γιορτὴν· γιατί εἶναι δίκαια
αὐτὰ καὶ πρέπει νὰ τὰ κάνουν, καθὼς λέςτε, ἀνί-
σως δὲν ἔχουν κ' ἐκεῖνοι τίποτα σωστὸ ν' ἀποκρι-
θοῦν σ' αὐτὰ.

Μὰ γενικά μάθετε πὼς ἐσεῖς οἱ πτωχοὶ εἰσάστε
γελασμένοι καὶ δὲ στοχαζέστε σωστὰ γιὰ τοὺς πλού-
σιους, ποῦ νομίζετε ὅτι εἶναι ἡλότεια εὐτυχισμένοι
κι ὅτι μονάχα αὐτοὶ περνοῦν καποία ζωὴ εὐχάρι-
στη, ἐπειδὴ μποροῦν νὰ δειπνοῦν πλουσιοπάροχα
καὶ νὰ σμῖνουν μ' ὁμορφὰ παιδιὰ καὶ γυναῖκες
καὶ νὰ φοροῦν μαλακὰ ρούχα· μὰ δὲν ξέρετε καλὰ-
καλὰ τί πράγμα εἶναι αὐτό. Γιατί δὲν εἶναι καὶ μι-
κρές οἱ ἐγνοιὲς γι' αὐτὰ, πρὸς εἶναι ἀνάγκη καθέναν
τους νὰ ἐκχυρυνᾷ μὴπως ὁ ἐπιστάτης του χε-
σῇ τίποτις ἀπὸ τεμπελιὰ ἢ τὸ πάρη κρυφὰ, μὴπως
ζυγίσῃ τὸ κρασί, μὴπως ψεῖρικῃ τὸ σταρι· ἢ μὴπως
ὁ κλέφτης σουφρώσῃ τὰ ποτήρια, μὴπως ὁ λαὸς πι-
στέψῃ τοὺς συκοφάντες ποῦ λέν ὅτι αὐτὸς γυρίζει
νὰ γίνῃ τύραννος. Κι ὅλα τοῦτα μπορεῖ νὰ μὴν εἶ-
ναι μῆτε τὸ ἐλάχιστον μέρος ἀπὸ ὅσα τοὺς κάνουν
νὰ λυποῦνται· ἂν ξέρατε λοιπὸν τοὺς φόβους καὶ τίς
ἐγνοιὰς ποῦ ἔχουν, θὰ νομίζατε σωστὸ ὅτι πρέπει
νὰ πορεύεστε παραπολὺ τὰ πλούσια. Γιατί, ἀλήθεια,
φαντάζεσαι, πὼς ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ εἶχα τόσο τρελλα-
θῇ, ποῦ, ἂν ἦταν ὁμορφὸν πρᾶγμα τὸ νὰ εἶμαι πλού-
σιος καὶ βασιλεὺς, θὰ τῆφινα αὐτὰ καὶ θὰ τὰ πα-
ραχωροῦσα σ' ἄλλους γιὰ νὰ καθουμαι ἀποτραβηγ-
μένος στὴν ἄκρην καὶ νὰ ἀνέχουμαι νὰ εἶμαι κίτου
ἀπ' ἄλλους; μὰ ἐπειδὴ τὰ ἄλλα τὰ τέτοια, ποῦ
εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουνε στοὺς πλούσιους καὶ
στοὺς κυβερνήτες, ἄφισα τὴν ἐξουσίαν κάνοντας καλὰ.

Κι ἀλήθεια γιὰ σκέψιν τί λογὴς εἶναι αὐτὰ,
ποῦ μοῦ προσκλαιγόντουσι πολλοί, ὅτι δηλ. ἐκεῖνοι
χορταίνουν ἀπὸ χοίρους καὶ πῆττες, ἐνῶ ἐσεῖς στὴ
γιορτὴν προσφίξετε μὲ κάρδαμον ἢ μὲ βορβόους ἢ μὲ
κρεμμύδια· τώρα βέβαια καθέναν ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἴσως
εὐχάριστο καὶ δίχως λύπη, μὰ στὰ ὕστερα γυρίζει
ἀνάποδα τὸ πρᾶγμα. Ἐπειτα ἐσεῖς θὰ σηκωθῆτε τὴν
ἄλλην μέραν χωρὶς νᾶχετε πονοκέφαλον καθὼς ἐκεῖνοι
ἀπὸ τὸ μεθύσι καὶ χωρὶς ἀπὸ τὴν παρὰχορτασίαν νὰ
ρεβρόσαστε βρωμερὰ καὶ σάματις νὰ βγαζέτε κα-
πνοὺς· οἱ πλούσιοι ἀπολαβεῖνουν κι αὐτὰ μὰ κι ἀφοῦ
τίς περισσότερες νύχτας γλεντίσουνε μὲ παιδιὰ ἢ μὲ

γυναῖκες ἢ ὅπως προσαζῇ ἡ ὁρεξὴ τους ἀποχτυῶν
ὅχι μὲ δυσκολίαν ἀπὸ τὴν πολλὴν παραλυσίαν ἢ χτυ-
κίῳ ἢ περιπλεμονίᾳ ἢ ὑδρώπικᾳ. Ἡ ποιὸν ἀπ' αὐ-
τοὺς μπορεῖς νὰ μοῦ δείξῃς ποῦ νὰ μὴν εἶναι ἡλό-
τεια χλωμός καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ὅψη πεθαμένους; καὶ
ποιόν ποῦ νᾶφτασε στὰ γερκτιά μὲ τὰ ἴδια του
πόδια κι ὅχι νὰ τόνε κουβαλοῦνε στὰ τέσσαρα σηκω-
τὰ, ὁλόχρυσος ἀπόξω, μὰ ἀπὸ μέσα μπαλωμένος.
σὴν τὰ τραγικὰ φορέματα ποῦ εἶναι συγκαλλη-
μένα ἀπὸ πολλὴ πρόστυχα κουρέλια; Ἐσεῖς δὲν ἔχε-
τε γευτεῖ ψάρι καὶ εἰσάστε νηστικοί, μὰ δὲ βλέ-
πετε, ὅτι δὲν ξέρετε καὶ τί εἶναι ρεματισμοὶ ἢ περι-
πλεμονία ἢ ὅποια ἀρρώστια, ποῦ ἔρχεται ἀπὸ κα-
ποῖαν ἄλλῃ ἀφορμῇ; Κι ὅμως μῆτε σ' ἐκεῖνους εἶναι,
εὐχάριστο τὸ νὰ τρῶνε ἀπ' αὐτὰ καθὲ μέρα καὶ πε-
ρισσότερον ἀπὸ τὸ χρειζόμενον γιὰ νὰ χορτάσουν.
παρὰ μπορεῖς νὰ τοὺς ἰδεῖς ὅτι καμιά φορὰ εἴρουν-
ται τὰ λάχανα καὶ τοὺς βορβόους τόσο, ὥς δὲ πέγε-
σαι ἐσὺ τοὺς χοίρους καὶ τοὺς λαγούς.

Παραλείπω νὰ λέω ὅσα ἄλλα τοὺς κάνουνε νὰ
λυποῦνται. δηλ. γιὰς παρὰλυμένους ἢ γυναῖκα ποῦ
ἐρωτεύεται τὸ δούλο ἢ τὸ νᾶγκαπέται περισσότερο
ἀπ' ἀνάγκη παρὰ νὰ σμῖνῃ μ' αὐτὴ ἀπὸ εὐχάρι-
στησιν· καὶ κοντολογίᾳ εἶναι πολλὰ ποῦ, ἐπειδὴ δὲν
τὰ ξέρετε ἐσεῖς, βλέπετε μονάχα τὸ χρυσάρι τους
καὶ τὰ τελευτήρια ρούχα τους, κι ἂν τους δῆτε κα-
μιά φορὰ νὰ βγαίνουνε περίπατον ἀπὸ τὸν ἄσπερον ἡ-
μαξί, χέσκετε καὶ τοὺς προσκυνάτε. Μὰ ἂν τοὺς
περιφρονούσατε καὶ τοὺς ἀψηφούσατε καὶ δὲ γυρίζα-
τε νὰ δῆτε τὸ ἀσημένιον ἀνακαυτικὸν ἡμάξι, μῆτε
τὴν ὥραν ποῦ μιλάτε κοιτάζατε σὴν χαζοὶ τὸ σκα-
ρχιδι ποῦ εἶναι στὸ δαχτυλίδι καὶ δὲ θαμνίζατε τὴν
μαλακισμένην τὴν ρουχὴν τους μαλαζοντάς τα, παρὰ
τοὺς ἀρίστα νὰ εἶναι πλούσιοι μονάχα γιὰ τὸν ἐαυ-
τό τους, μάθετέ το καλὰ. αὐτοὶ ἐρχόμενοι σ' ἐσὰς
θὰ παρκαλοῦσανε νὰ δειπνᾶτε μὰξί γιὰ νὰ τὰς
δείξουν τὰ κρεβάτια τους καὶ τὰ τραπέζια καὶ τὰ
ποτήρια. ποῦ δὲν ἔχουν κανένα ὄρελον, ἀντίως ἡ
περιουσία δὲν ἔχει καὶ μαρτυροῦν. Θὰ βλέπατε βέ-
βαια ὅτι αὐτοὶ πρὸ πολλοῦ ἔνεκα ἐσὰς ἀποχτυῶν τὰ
πλούσια, ὅχι γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσιν ἴδιοι τους.
παρὰ γιὰ νὰ τὰ θαμνίζετε ἐσεῖς. Αὐτὰ σὰς λέω γιὰ
παρηγορίαν σὰς, ἐπειδὴ ξέρω καὶ τὴν μιὰ καὶ τὴν ἄλ-
λη ζωὴν, καὶ πρέπει νὰ γινετὰς ἐχόντας στὸ νῦν
σὰς ὅτι ὕστερ' ἀπὸ τὸν ὅρα εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγετε
ὅλοι ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἄρῃ ἀρίστου κ' ἐκεῖνοι τὰ πλού-
τια κ' ἐσεῖς τὴν πτώχειν. Μολταχῶτα ὅχι τοὺς γρά-
ψω καθὼς σὰς τῆταξιν καὶ ξέρω καλὰ ὅτι δὲ θὰ ἀ-
διαφορήσουν τὸ γράμμα μου.

Μετάφρασμα ΗΛΙΑ Η. ΒΟΥΤΤΕΡΙΔΗ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΗΛΥΣΙΑ τόμος Α'. Ἐχει Πλάτωνα, Ἐπίκτητον, Δάν-
την, Πασκάλ, Λεοπάδην καὶ Τσέχωφ. Χρήσιμο βιβλίον, δὲν
μπορεῖ νὰν τάρνηθεῖ κανένας· χρησιμώτερον ἀπὸ τὰ κόκκι-
να βιβλιαράκια τοῦ κ. Βικέλα καὶ ἀπὸ πολλὰ βιβλία τῆς
Βιβλιοθήκης Μαρκσλῆ. Μὲ τέττα ἐκδοσὴν σὴν τὰ Ἡλύ-
σια μὰς ἔλειπε σ' ἀληθινὰ κ' εἶναι εὐτόχημα ποῦ ὁ κ.
Νιρδάνας τάποφινσε κα μὰς τὴν δώσει. Καὶ πρέπει νὰ ὑ-
ποστηρίχθωμεν γερά τὰ Ἡλύσια γιὰ νὰ ζήσουν καὶ γιὰ
νὰ μπορέσουνε σιγὰ σιγὰ νὰ μὰς δώσουν καλύτερα πρᾶ-
γματα σὲ καλύτερην γλῶσσαν γραμμένα. γιατί, νὰ μὴν τὸ κρύ-
θωμεν κι αὐτό, ὅλ' οἱ συνεργάτες τοῦ κ. Νιρδάνου καὶ ποῦ-
τα πρῶτα ὁ ἴδιος, μιλάνε μὲ γλῶσσαν μεθυσμένην, ὥστε
δημοτικὴν, οὔτε καθαρεύουσαν, οὔτε μιγμένην μὲ γλῶσσαν τε-
λοσπίντων ποῦ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν πεῖ γλῶσσαν τοῦ κ.
Μιχαηλίδου· ὅλοι δηλ. ἀκούουσι τὸ γλωσσικὸ σύστημα